

OLIMPIADA NAȚIONALĂ DE LIMBA ȘI LITERATURA ROMÂNĂ, CLASELE IX-XII
Etapa națională
20 aprilie 2023
Sibiu

Clasa a IX-a

- **Toate subiectele sunt obligatorii.**
- **Lucrările în care eseu/răspunsurile sunt precedate de titlu și/sau motto vor fi notate cu zero puncte.**
- **Timpul de lucru: trei ore.**
- **Total: 100 de puncte.**

Citește cu atenție textele de mai jos.

A.

Dar în acea seară prietenul meu nu era în apele lui: nu povestea, nu bea, nu fuma. Ofta doar într-una și se ștergea la ochi. [...] Atât de terciuit nu-l mai văzusem până atunci. Îl pândeam discret, știind că în asemenea clipe de ușurare se află în destăinuire, simțeam că așa ceva nu era departe. Și nu mă-nșelasem: îndată ce se reculese puțin, cu glas șovăitor el reîncepu:

— Îți sunt dator o lămurire, amicul meu. Nu știu cum ți s-a părut că până acum nu ți-am spus cine sunt, dar, te rog, iartă-mă; nu a fost într-adins. De dragul dumitale, care mi-ai arătat atâta prietenie, am voit, din capul locului, să-mi calc hotărârea de a rămâne „incognito” timpul cât voi fi silit să zăbovesc pe aici și dacă nu am făcut-o încă, e numai fiindcă a lipsit prilejul. Aveam de povestit atâtea altele! Cu dumneata mi-a plăcut să retrăiesc treizeci de ani de călătorii, tot cu dumneata, de nu te plictisește, îmi voi retrăi astă-seară copilăria și întâia tinerețe. Pentru aceasta ne vom întoarce în București, deoarece de felul meu sunt bucureștean; lumina zilei am văzut-o pe Podul-de-Pământ, în casele părintești din fața Vișoarei. De viță sunt însă străin, – și aici, întremându-se deodată, glasul i se polei parcă de trufie.

...sunt grec, urmă el, și nobil, mediteranean; cei mai vechi străbuni ce-mi cunosc erau, în suta a șaisprezecea, tâlhari de apă, oameni liberi și cutezători, vânturând după pradă mărire în lung și-n larg, de la laffa la Baleare, de la Ragusa la Tripoli. Din Zuani cel roșu, prin doi din fiii săi, purced cele două ramuri ale neamului. [...]

Dacă nu sunt însă eu mândru de neamul meu, el trebuie să fie de mine. Mai frumos nu se putea să sfârșească. Însușirile lui de mărinimie și de avânt, duhul de jertfă, imboldul firesc către ce e mareț, precum și acel anume lipici ce l-a ajutat să prindă și să se înalțe pretutindeni unde l-a purtat soarta, se îmbină la mine toate în așa desăvârșită armonie, mulțumită cred faptului că în vinele mele nu se învrăjbește sânge deosebit: părinții mei erau rude de aproape, veri primari. Cam de aceeași vârstă și orfani amândoi, fuseseră crescuți împreună și între dâșii înflorise de timpuriu o idilă pe care, în pofida prejudecății, o consfințiseră prin căsătorie.

Am fost copil unic. Asupra capului meu se resfrângea via lor iubire, ei priveau cu duiosie oglindindu-se în ființa mea contopite sufletele lor gemene, mă împresurau de mii de îngrijiri. Nici laptele ce l-am supt n-a fost străin. Binecuvântat fie cerul că mi-a hărăzit o pruncie fericită. La ea de câte ori mă gândesc mi se înfățișează, fâlfâind în văzduhul senin al unei dimineți de primăvară, zboruri albe de porumbei. E cea mai îndepărtată din amintirile mele. Și e totdeodată un simbol. Dar copilul atât de alintat nu era vesel; sufletul meu a fost întotdeauna împăienjnat de acea ușoară melancolie a firilor prea simțitoare, așa simțitoare că până și mângâierile le fac să sufere, până și plăcerea le rănește. Nu-mi închipui să se afle mulți oameni pe cari viața și vârsta să-i fi schimbat atât de puțin cât pe mine.[...]

Din întâii ani ai vieții mele, acum când m-am întors în locurile unde i-am petrecut, și poate ca semn al ivirii bătrâneții, amintirile de soiul acesta se deșteaptă tot mai vii, ating uneori chiar nălucirea. Mi

s-a întâmplat, în Cișmegeiu, să mă revăd aieva, copil, așa cum eram acum o jumătate de veac, când sub aceeași copaci mă purta de mână mama Sia.

Alături de părinții mei, în inima mea își are locul mama Sia, buna noastră mama Sia, femeia de încredere care i-a dădăcit și crescut pe dâșii ca și pe mine. Era privită ca o rudă, se șoptea că era chiar, simbria nu primea, sta cu noi la masă și ne chema pe nume, bombănea și socrea pe toți din casă, unde stăpână de fapt era dânsa; mama nu știa de nimic.

Mama era o păpușă, păpușa cea mai drăgălașă, cea mai dulce. De frumusețea ei mersese vestea; s-o fi văzut despletindu-și bogatul păr ca mierea arsă și să fi întâlnit adâncă privire a ochilor ei albaștri cu sprâncene negre, ai fi zis că una din acele albe Magdalene zugrăvite în zilele cele mai galeșe ale decăderii școalei italienești pogorâse însuflețită din cadră. Deși am iubit-o până la idolatrie, tot mi se pare că n-am iubit-o destul și la gândul acesta mă cuprinde remușcarea. O cântare ce se stinge, o floare ce se scutură, o stea ce cade mi-aduc de dânsa negreșit aminte și atunci icoana ei se adumbrește de farmecul celor pieriți înainte de vreme așa duios că nu o pot întrezări decât prin lacrimi. [...]

La tata am ținut altfel; simțământul ce s-a încheat cu încetul pentru dânsul a purces de la judecată, întemeiat pe admirare.

Prietenul se opri aci, zâmbind, își aprinse cu tabiet țigara porunci cafele, vin. Și reluă numaidecât firul povestirii.

Mateiu Caragiale, *Craii de Curtea-Veche* (1929)

B.

Eram în stare să discutăm ore în șir despre o știre sau un film sau vreo persoană de pe Facebook și ne înțelegeam argumentele chiar și atunci când eram în dezacord, iar mie asta îmi dădea sentimentul că aveam o comunicare perfectă, intuitivă, ne puteam completa frazele, știam exact când tăcerile sunt amuzante sau apăsătoare, aveam o chimie intelectuală fantastică. Dar, gândindu-mă mai bine acum, nu mai sunt sigură că era așa. Că asta înseamnă comunicare perfectă, adică. Pentru mine acum comunicarea perfectă ar fi dacă amândoi ar fi gata să pună totul la comun. Să spună tot ce se întâmplă în viața lor. Nu să-și pună sub lupă emoțiile și sentimentele, uneori nici nu sunt cuvinte pentru toate astea, sau cuvintele, alese prost, pot face rău. Ci să-și povestească întâmplările.

Nu știu ce anume necesită mai mult efort – să dai tot din tine sau să ții ascuns în tine, dar pentru fiecare dintre astea e nevoie de o anumită abilitate.

Trebuie să fii abil ca să ții secrete.

Și nu e o calitate pe care mi-o doresc la persoana de lângă mine.

Eu o luam de la capăt în această nouă relație și puneam din nou totul la comun, o luam de la început, cu poveștile despre mine și familia mea, care povești evident se schimbau de la o relație la alta.[...] Pentru că ele, poveștile, s-au schimbat și pentru mine. Și s-au schimbat și pentru ei, oamenii din familia mea și din jurul meu. Poate că în prima tinerețe sunt interesante începuturile, sunt explozii de energie, îndrăgostirea e un drog și ai nevoie de el, ai face orice să ți-l procuri. Dar începeam să simt că parcă nu mai vreau doar un început și să mă tem de acest sentiment, că de data asta vreau ceva care să dureze. [...]

Mama mă făcuse la douăzeci și cinci de ani, dar bunica mea fusese ultima dintr-un șir de unsprezece copii, din care au supraviețuit cinci, și care fusese născută de mama ei la patruzeci și trei de ani. După această naștere, care a avut loc acasă, fără niciun ajutor în afară de copiii mai mari, străbunica a continuat să trăiască încă o dată pe atât. Așadar, în familia mea existau mai multe borne legate de maternitate, orice vârstă între douăzeci și cinci și patruzeci și trei era bună, după cum orice moment între aceste vârste ar fi putut fi momentul critic. Puteam oricând să mă gândesc că am trecut de douăzeci și cinci de ani, după cum puteam să mă gândesc că mai am până la patruzeci și trei de ani. [...]

Tatăl meu mi-a spus întotdeauna că nu trebuie să depind de nimeni. Să fac tot posibilul să-mi aranjez viața astfel încât să fiu independentă. [...] Când vorbea despre independență, se referea la cea financiară, dar despre independența emoțională n-am vorbit niciodată, despre luciditate în relații și despre

compromis. Vedeam independența emoțională nu ca pe indiferență sau detașare sau răceală, ci ca pe abilitatea de a te desprinde și a ști să te vindeci, dar asta era și este în continuare în sfera idealului.

Poate că e cinic ce spun, dar pe tata l-am prețuit și l-am iubit – da, și iubirea a fost contaminată de asta – în primul rând datorită meseriei lui. Dacă ar fi fost altceva, și nu medic, mi-ar fi fost mai greu să-i port respectul care e necesar în atașament. În copilărie am vrut să fiu ca el, până într-o zi când n-am mai vrut să fiu ca el.

Avusesem încă de mică tot felul de jucării care imitau ustensile medicale. Țin minte și acum primul stetoscop, albastru, pe jumătate adevărat și pe jumătate de jucărie, și membrana aceea foarte fină pe care o lipeai de inimă și chiar auzeai inima, ca un animal mic, pitit sub buturugă. Și surpriza mea când am făcut asta pentru prima oară, evident, cu tata, când i-am pus stetoscopul acela pe piept și am tresărit auzind cum bate inima.

Lavinia Braniște, *Mă găsești când vrei* (2021)

Subiectul I

(30 de puncte)

Răspunde, pe foaia de concurs, la fiecare dintre cerințele de mai jos.

1. Ilustrează, cu un exemplu din primul text, un mijloc lingvistic prin care se manifestă funcția de apel/conativă a limbajului, precizându-l. **5 puncte**
2. Prezintă rolul expresiv al verbelor la timpul imperfect, în primul paragraf al textului al doilea. **5 puncte**
3. Compară cele două texte, referindu-te la un tipar textual utilizat în cadrul acestora. **5 puncte**
4. Explică semnificația secvenței: „Nu știu ce anume necesită mai mult efort – să dai tot din tine sau să ții ascuns în tine, dar pentru fiecare dintre acestea e nevoie de o anumită abilitate.”, din al doilea text dat. **5 puncte**
5. Susține-ți opinia despre modul în care tema familiei se reflectă în fiecare dintre cele două fragmente date. **5 puncte**

Notă

Niciun răspuns nu va depăși 100 de cuvinte.

Pentru **conținut**, vei primi 25 de puncte, iar pentru **redactare**, vei primi 5 puncte (utilizarea limbii literare – 1 punct; logica înlănțuirii ideilor – 1 punct; ortografia – 1 punct; punctuația – 1 punct; respectarea precizării privind numărul de cuvinte – 1 punct).

În vederea acordării punctajului pentru redactare, răspunsurile vor fi formulate în enunțuri.

Subiectul al II-lea

(35 de puncte)

Imaginează-ți că ești persoana căreia Pantazi, personajul din fragmentul extras din romanul *Craii de Curtea-Veche* de Mateiu Caragiale, i se confesează.

Redactează o pagină de jurnal, de cel puțin 250 de cuvinte, în care prezinți impresiile generate de confesiunea prietenului tău, raportându-te la informațiile din text.

Data redactării jurnalului este 20 aprilie 2023.

Notă

Pentru **conținut**, vei primi 30 de puncte, iar pentru **redactare**, vei primi 5 puncte (utilizarea limbii literare – 1 punct; logica înlănțuirii ideilor – 1 punct; ortografia – 1 punct; punctuația – 1 punct; respectarea precizării privind numărul de cuvinte – 1 punct).

Subiectul al III-lea

(35 de puncte)

Scrive un eseu liber, de 600-900 de cuvinte, despre *importanța modelelor în devenirea umană*, pornind de la cele două texte date și valorificând experiența ta culturală (literatură, arte plastice, muzică, cinematografie etc.).

Notă

În elaborarea eseului, vei respecta structura textului de tip argumentativ: *ipoteza*, constând în *formularea tezei/a punctului de vedere* cu privire la temă, *argumentația* (cu trei argumente/raționamente logice/exemple concrete etc.) și *concluzia/sinteza*.

Pentru **conținutul** eseului, vei primi 30 de puncte, iar pentru **redactare**, vei primi 5 puncte (utilizarea limbii literare – 1 punct; logica înlănțuirii ideilor – 1 punct; ortografia – 1 punct; punctuația – 1 punct; respectarea precizării privind numărul de cuvinte – 1 punct).

Punctajul pentru redactare se acordă numai dacă eseul are minimum 600 de cuvinte.

Inserarea de citate critice necomentate sau nerelevante pentru tema dată atrage după sine neacordarea punctajului maxim.